

RIKARDO, IDAZLE

Rikardo idazle zen batipat, eta gure problematikaren pedagogi lana idazkien bidez egin zuen batipat. Hala ere, ez zen literatu, hitz honen zentzu hestuenean behintzat.

Idazle zen, eta haren idazkietan agertzen zaigun lehendabiziko puntua, nortasun politikoa da. Idazle moietari begiraturaz gero, berriz, Rikardo kazetari zen, eta, hain zuzen ere, Lizardik gerra aurretik hasitako joera ausartari jarraitu zitzaion lehendabizikoa, ene ustez. Eta kazetaritzan adieraziak du garrantzi guztia, eta adierazlea ez da adierazia ahal den garbien eta egokien, direktoen esango genuke, emateko tresna eta traman-kulu besterik. Ez dago, beraz, Rikardorengan, halako interes eta irrikia estetikorik. Rikardok ongi zekien euskararen iraupe-na ez zegoela, lehen etapetan, estetizismoetan. Rikardok funtzionaltasun baten zerbitzuan ipini nahi izan zuen euskara. Eta funtzionaltasun horien arabera ulertu behar da zerabilen euskara.

Funtzionaltasuna, lehenik, direktoa da, fruituak bapatean jaso behar dituen. Era honetan, garbizaletasuna edo garbizalekeria sobran daude. Euskal irakurleko urriak euskaraz zer jasoko horren inguruan ihardun behar zuela euskal kazetari batek ulertzen zuen Rikardok.

Funtzionaltasunak, bigarren, errekurtsu errazak eskatzen ditu. Berrogei botoi ezberdin dituen labadora ez da funtzionala. Eta Rikardok ez zuen euskara berrogei botoi zailtako hizkuntza bilakatu nahi. Era honetan, ihes egingo zion hizkuntza beraren zailtasunari, ez ihes egiteagatik, postura bakartzat, berak zeraman lanean, hartzen zuelako baizik.

Rikardoren funtzionaltasunak ez zituen beste bide etapak ukatzen. Hain zuzen ere, esan beharra dago, eta oso garbi, Rikardo erabat irekia zegoela beste moeta batzuetako esperientziatara. Ongi jotzen zituen espresibitate berrien inguruko bilakakerak. Hala ere, eta hau ere esan behar da, ez zen Rikardok hautaturiko bidea. Lizardiren hura gogoratu beharko genuke berri-ro ere:

Bide berriak?

EZ! Bide guztiak! (*Itz lauz*)

Azterketa literario batetarako zenbait puntu erabilgarri

1. Adjetibazioaren erabilera juxtua. Titularretan tamaina egoki batetan erabiltzen zituen adjetiboak. Gehiago esango nuke: Ez zuen ia behin ere adjetiborik erabiltzen. Eta titularrei buruz diodana berdin konplitzen zen bere artikuluetan ere. Jakina da adjetibatzeak juizio moeta bat dakarrela. Jakina da kazetari-tza, nahiz aseptiko ez izan, juizioen aurka dagoela, kazetariak gertakizuna irakurlearen aurrean ipini behar duela, irakurleak hauta dezan bere juizioa. Honela bada, puntu hau azterketa baten beharrean dago Rikardoren lanen baitan.

2. Kazetaritzarekin jarraituz, eta Euskal Herriko orduko unea kontutan harturik, Rikardok beste gertakizun politiko- bidez aztertzen zuen Euskal Herriko egoera. Hau da, Biafrari buruzko artikulua batetan gehiago hitzegingo zizun Euskal Herriko egoeraz Biafrakoaz baino. Zer esan nahi du honek? Faxismo garaiko lerro artean hitzegiteko beste moeta bat asmatu zuela Rikardok. Eta Rikardok asmatu-ko moeta honi gerora idazle asko jarraituko zaio.

3. Hiztegiaren kontutan, Rikardok ez du beldurrik erdal hitzak hartzeko garaian. Gogora, Rikardok bere idazkietan politikaz hitzegiten zuela batipat, baina politikagintzako hiztegia egin eta hedatu gabea zegoen garai hartan. Berak egokitu egin behar izan zuen makina bat hitz. Era honetan, hiztegi aberatsik bada bere idazkietan.

Arin-arin, hona hemen zenbait puntu interesgarri. Rikardo Arregi euskal idazle on bat izan zen. Euskarari funtzionaltasun bat aurkitzen saiatu zen. Eta euskarari funtzionaltasuna emateko, euskara hori funtzional egin behar zuen.

Horregatik eskaini zion bere bultzakada guztia euskara ba- tuaren kontuari. Hortik ikusi baitzuen euskararen iraupena.

Anjel Lertxundi